

VÁZSONYI VILMOS:

Viszonosság és szervezet

... A zsidóságot, e felekezetet, mely oly tisztelettel hajlik meg az állami és nemzeti eszme előtt, teljes jogokban részesíteni egyenesen állami és nemzeti érdek. Ismerünk vidéket, hol a magyar állameszmétől idegenkedő nemzetiségek közepette a zsidók képviselik az államhü, a magyar elemet.

Az 1867:XVII. törvénycikk polgárjoggal ruházta fel a zsidókat: kimondta, hogy a zsidók az ország keresztény polgáraival minden tekintetben egyenlő polgári és politikai jogokban részesülnek. De úgy látszik, az egyenlőség nagy elvét teljesen keresztülvinni az akkori kormány még nem tartotta időszerűnek. Az 1868: Lili, törvénycikk a bevett keresztény vallásfelekezetek viszonzosságát szabályozza, megoldva a vegyes házasságok és az áttérés nehéz kérdéseit, — de egy szóval sem emlékezik meg a zsidó felekezetiből; tehát — hallgatagon bár — kizárja a zsidó felekezetet a bevett felekezetek sorából.

Húsz esztendőnél több idő telt el azóta és e törvény még mindig fennáll teljes épségében. Nem vádoljuk az 1868-as kormányt szűkkeblűséggel; eleget tett, midőn egy csapásra megadta a zsidóknak a polgárjogot.

Az utána következő kormányok dolga lett volna betetőzni az épületet, melyet elődük emelni kezdett.

Hiszen magában az 1868: LIII. törvénycikkben meg volt adva az irány, melyet a vallásügy terén a következő kormányoknak követni kellett volna; e törvénycikkben benn van az, hogy a szükség vezetett alkotására és csak ideiglenes érvényre van szánva „addig is, míg a vallásfelekezetek egyenjogúsága általános törvény által szabályoztatnék.“

Az „általános törvény“ megalkotása elmaradt, de jött helyette egy másik, mely nagyon is különös, az 1885:VII. törvénycikk, mely a főrendiház reformálásáról intézkedik. Ott ülnek az összes felekezetek képviselői, csak egy nincsen képviselve: — a zsidó.

Ha komolyan venné a szabadelvűséget, ki kellett volna határozottan jelentenie, hogy vagy mindegyik felekezet képviselve lesz a főrendiházban, vagy egy sem. De megalkudott a reakcióval, feláldozta az elvet a politikai célszerűségnek. Bezzeg vannak egyes elvei, melyekből mit sem enged; ilyen például az, hogy Budapesten zsidó nem lehet rendes egyetemi tanár.

Most tehát úgy vagyunk Magyarországon, hogy a zsidó polgár egyenlő ugyan a keresztény polgárral, de a zsidó felekezet nem egyenlő a keresztény felekezetekkel.

Ausztriában, hol a klerikalizmus mindenkor hatalmas volt, be lehetett hozni a zsidó felekezet viszonyosságát és nálunk, hol mind a három országos párt szabadelvűnek vallja magát és egymással a szabadelvűségben versenyez, nálunk nem lehet ugyanazt behozni!

Az 1868:LIII. törvénycikk által teremtett viszonyokon változtatni kell! Változtatni kell Úgy a zsidóság becsülete, mint az egész társadalom szabadsága érdekében.

Az egyik lehetőség az, hogy a törvényhozáshoz kérvénnyel fordulunk, kérve, hogy a zsidó felekezet is vétetnék be a bevett felekezetek sorába és rá is alkalmaztassanak a viszonyosság elvei.

A másik szerint követnők az útmutatást, melyet az 1868:LII. törvénycikk nyújt, midőn kimondja, hogy intézkedései csak addig maradnak érvényben, „míg a vallásfelekezetek egyenjogúsága általános törvény által szabályoztatnék”; azt kellene tehát a törvényhozástól kérnünk, hogy alkossa meg végre az általános törvényt, mely nemcsak a zsidóság sérelmeit szüntetné meg, de orvosolná vallásügyünk minden sebéjét.

De bármily módot is alkalmazunk teljes egyenjogúságunk megszerzésére, küzdelmünk nem nyújthat kilátást a sikerre, amíg a mai szervezetien és rendezetlen állapotban maradunk.

A szervezetlenség belső bajaink kútforrása, ez az a rés, melyen ellenségeink támadása reánk tör. Emlékezzünk csak vissza a főrendiház reformálása alkalmával kifejlődött vitára; akkor a zsidó felekezet képviselőjét azzal az ürüggyel ejtették el, hogy a zsidóság szervezetien és nincsen senki feljogosítva képviselőtére. 1885-ben történt ez és ma 1889-et írunk, de mind-egyeddig nem tudtuk levonni a szemrehányásból a konzekvenciákat. „Saját kárán tanul a magyar!” — de a zsidó magyar, úgy látszik, még azon se akar tanulni.

Szervezkedjük és meg fogjuk nyerni azt, aminek nevét ma csak hirdetjük: az autonómiát! A magyar állam nem fogja megtagadni autonóm szervezetünk jóváhagyását, mert ha azt tenné, vétene saját életérdeke ellen. Hiszen a szervezett zsidóságban, mely magyarság tekintetében az ország felekezetei közt a második, a magyar állameszme új, bevehetetlen várra találna!

Az a szervezett testület, mely az egész zsidóságot minden egyházi és iskolai ügyében képviselné, a hazafiasság, vallásosság és műveltség forrása volna felekezetünk számára: magyar és művelt szellemmel árasztaná el a testület a legfélreesebb vidék zsidóságát is:

ez volna az igazi „zsidó magyar közművelődési egyesület!”

(Egyenlőség, 1889 febr. 17.)